خراسان روزنامه صبح ایران
چهارشنبه ۱۳ آبان ۱۴۰۵
۲۴ جمادی‌الاول ۱۴۴۸ و ۴ نوامبر ۲۰۲۶
شماره ۲۲۱۸۵
sarasari.khorasanonline.ir

یادداشت

رضایی

هنر فرش‌بافان ایرانی در انتظار احیای جایگاه جهانی

روز گذشته سیدرضا صالحی‌امیری، وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی، در سفر به آذربایجان شرقی از تلاش دولت چهاردهم برای تکمیل موزه فرش تبریز در همین دولت خبر داد. او دو راهکار برای تأمین اعتبار این پروژه مطرح کرد: مشارکت اتاق بازرگانی و اتاق فرش تبریز یا جذب سرمایه‌گذار. به گفته وزیر، برآورد اولیه تکمیل موزه در سال گذشته ۴۵۰ میلیارد تومان بوده و اکنون باید با توجه به شرایط روز، هزینه آن دوباره محاسبه شود. صالحی‌امیری تأکید کرد: «سیاست قطعی دولت و وزارت میراث فرهنگی این است که موزه فرش تبریز به‌عنوان یکی از افتخارات ملی ایران در همین دولت تکمیل شود.»

این وعده در شرایطی مطرح می‌شود که فرش ایرانی، با وجود اعتبار تاریخی و هنری در جهان، سال‌هاست با عقب‌نشینی جدی در بازارهای بین‌المللی روبه‌روست. در مقابل، کشورهایی مانند هند، پاکستان و ترکیه سهم بیشتری از این بازار را به دست آورده‌اند.

در چنین شرایطی، تکمیل موزه فرش تبریز اقدامی ارزشمند است؛ اما نباید تصور کرد که ساخت موزه به‌تنهایی می‌تواند جایگاه ازدست‌رفته هنر فرش‌بافی ایران را احیا کند. موزه باید محل معرفی تاریخ، تنوع نقش‌ها، شیوه‌های بافت و مهارت استادکاران این هنر باشد؛ فضایی که گردشگر را با این هنر آشنا کند و نسل جوان را به شناخت و ادامه آن ترغیب کند. مهم‌تر از آن، این مجموعه باید با زندگی امروز بافندگان کم تعداد و فعالان بازار فرش ارتباط داشته باشد.

پیشنهاد مشارکت اتاق بازرگانی و اتاق فرش یا جذب سرمایه‌گذار نیز نیازمند شفافیت است. سهم این موزه - هنر از فضا و امکانات باید به‌گونه‌ای تعریف شود که کارکرد فرهنگی آن زیر سایه فعالیت‌های اقتصادی قرار نگیرد. سرمایه‌گذاری زمانی به سود میراث فرهنگی است که به حفظ و معرفی آن کمک کند.

از طرفی نباید تنها به راه‌اندازی فرش- موزه دلخوش ماند؛ زیرا فرش‌بافی هنری زنده است که بقای آن به رونق کارگاه‌ها، حمایت از بافندگان، دسترسی به بازارهای جهانی و شناخت سلیقه نسل جدید وابسته است.

احضار ارواح ادبی!

واکاوی مسئله اصالت، تجربه زیسته و آینده ادبیات در عصر هوش مصنوعی

گزارش
میرحسین مرتضایی
استاد زبان و ادبیات فارسی

در دو سال اخیر، هوش مصنوعی به یکی از دردسترس‌ترین ابزارهای زیست روزمره تبدیل شده است؛ به‌گونه‌ای که نسل جدید پیش از مراجعه به کتابخانه و منابع سنتی، کلیدواژه‌های ذهن خود را به این پدیده نوظهور می‌سپارد. اما در کنار کاربردهای گسترده و کارگشای این فناوری، مواجهه آن با حوزه هنر و ادبیات نیازمند بازنگری و نقد جدی‌تری است. امروز با انبوهی از صداها، ترانه‌ها، قطعات موسیقی و متن‌هایی روبه‌رو هستیم که ردپای تولید ماشینی به وسیله هوش مصنوعی در آن‌ها آشکار است. این وضعیت، پرسشی بنیادین را پیش می‌کشد: آیا میان اثر اصیل خلق‌شده به دست انسان و محصول پردازش‌شده توسط ماشین، تفاوتی ماهوی وجود دارد؟

مرگ مؤلف یا غیبت تجربه؟

در نقد ادبی مدرن، نظریه مشهور «مرگ مؤلف» از رولان بارت به یاد آورده می‌شود؛ نظریه‌ای که بر اساس آن، معنای متن صرفاً در نیت و توضیحات خالق آن خلاصه نمی‌شود و مخاطب نیز در بازآفرینی معنا نقش دارد. اما آیا می‌توان شعر یا متنی را که از طریق هوش مصنوعی تولید شده، با همین عینک ارزیابی کرد؟ اگر مؤلف از اثر غایب است، آیا میان «غیبت یک انسانِ آگاه» و «نبود ریشه‌دار تجربه انسانی» در پشت یک متن، تفاوتی وجود ندارد؟

به نظر می‌رسد مهم‌ترین وجه تمایز، مقوله «تجربه زیسته» و رنج‌های برآمده از آن است. هوش مصنوعی می‌تواند درباره عشق، فقدان، ترس یا رنج بنویسد، اما این مفاهیم را از دالان داده‌ها و نوشته‌های پیشینیان آموخته است، نه از مواجهه بی‌واسطه و زیستن در بستر درد، شادی و اشتیاق. رنج در هنر خلق شده توسط انسان، حاصل مواجهه ملموس و تنانه با هستی است، در حالی که ماشین آن را از طریق الگوهای آماری و پیش‌بینی واژگان بازسازی می‌کند. ارتباط زنده با محیط، حافظه تاریخی، تن، روابط انسانی و لایه‌های فردی، ارزش‌هایی به اثر می‌بخشند که صرفاً با کنار هم چیدن ریاضی‌وار واژه‌ها به دست نمی‌آیند.

هشدار جدی؛ نویسندگان نامرئی و پژوهش‌های بی‌پشتوانه

یکی از نگران‌کننده‌ترین پیامدهای گسترش شتاب‌زده هوش مصنوعی، تولید انبوه مقاله‌ها و پژوهش‌های علمی و ادبی بدون مشارکت واقعی پژوهشگر است. افرادی که تسلط کافی بر موضوع ندارند، می‌توانند با چند دستور ساده (Prompt)، متن‌هایی آراسته تولید کنند و آن‌ها را به نام خود انتشار دهند. منابع ساختگی، استنادهای نادرست، سرقت‌های پنهان ادبی و پژوهش‌های فاقد پشتوانه متدولوژیک، بخشی از آسیب‌های این روند است.

مسئله تنها انتشار چند مقاله کم‌اعتبار نیست؛ بلکه تداوم این وضعیت به‌تدریج قدرت تفکر مستقل، مهارت نگارش و توانایی تحلیل انتقادی را در نسل‌های آینده تضعیف می‌کند. در چنین شرایطی، مرز میان دانش واقعی و اطلاعات ظاهراً معتبر کمرنگ می‌شود و پژوهشگران اصیل در رقابتی نابرابر با «کارخانه‌های تولید محتوای ماشینی» قرار می‌گیرند.

برای مقابله با این بحران، نشریات علمی و مراکز آکادمیک باید سازوکارهای دقیق‌تری برای راستی‌آزمایی اصالت آثار و تسلط واقعی نویسنده بر متن به کار گیرند. ابزارهای تشخیص متن ماشینی شاید نقطه آغاز باشند، اما نتیجه آن‌ها نباید تنها ملاک داوری قرار گیرد؛ بلکه گفت‌وگو با نویسنده، دفاع از مستندات و سنجش عمق نگاه او، اصالت حقیقی را تضمین می‌کند.

خلأ نظارت؛ تهدیدی برای تاریخ ادبیات فردا

این نگرانی در حوزه شعر و داستان نیز ابعاد خطرناکی به خود گرفته است. به‌ویژه در عرصه شعر سپید و آزاد که تشخیص مرز میان نبوغ انسانی و مهندسی پرامپت دشوارتر است، ضرورت ارزیابی‌های تخصصی بیش از پیش احساس می‌شود. اگر مجموعه‌هایی با محتوای ماشینی، بدون شفافیت وارد بازار نشر شوند، نه تنها اعتبار ادبیات امروز مخدوش می‌شود، بلکه چشم‌انداز آینده تاریخ ادبیات را نیز به بیراهه می‌برد. تاریخ‌پژوهان ادبی در دهه‌های آینده ممکن است آثاری را نمایانده اندیشه و بحران‌های یک دوره بدانند که هیچ‌گونه سنخیتی با زیست واقعی مردمان آن دوران نداشته‌اند. مناقشات جهانی پیرامون این موضوع نیز در حال افزایش است؛ از حاشیه‌های رمان فرانسوی «این بود یا مردن» در تابستان ۲۰۲۶ تا پرونده‌های مشابه در ادبیات دیگر کشورها، همگی نشان‌دهنده لزوم هوشیاری جامعه ادبی است.

فرجام سخن

مسئله اصلی، بازیچه‌شدن در جنگ با فناوری یا انکار پیشرفت نیست؛ بلکه دفاع از اصالت، خلاقیت و مسئولیت اخلاقی انسان است. اگر قرار باشد ماشین بنویسد و انسان تنها امضاکننده پای اثر باشد، دیر یا زود باید از خود بپرسیم: در این میان، سهم راستین «جان انسان» چه بوده است؟ هوش مصنوعی می‌تواند دستیار و ابزاری کارآمد در فرایند خلق باشد، اما هرگز نمی‌تواند جایگزین رنج، اندیشه و مسئولیت فردی نویسنده شود.

مطلب مرتبط

شاعر ماندن در عصر هوش مصنوعی

در همین زمینه، محمود اکرامی‌فر در مردادماه ۱۴۰۵ طی گفت‌وگو با خبرگزاری ایرنا، گفت: ماندگاری شاعر و اثرش به حرف تازه، شیوه نوین بیان و روایت تجربه زیسته وابسته است و استفاده از فناوری در این حوزه، بیش از هر چیز به سواد رسانه‌ای و شناخت دقیق نیاز دارد. وی افزود: هوش مصنوعی مانند یک چاقوی دولبه است؛ هم دارای منفعت است، هم ضرر. این که چطور، چه کسی و با چه سوادی از این ابزار استفاده کند، مهم است. وی با اشاره به کتاب جدیدش با نام «شاعری در سایه هوش مصنوعی»، خاطرنشان کرد: در این اثر به هوش مصنوعی به عنوان ابزاری در خدمت شاعر پرداخته شده است؛ این که شاعری که قرار است ماندگار شود، در عصر هوش مصنوعی چه سرنوشت حرفه‌ای خواهد داشت و باید بداند چه بگوید و چطور بگوید تا ماندگار شود؛ یعنی هم حرف تازه بزند، هم تازه صحبت کند. اگر شاعر نکته تازه‌ای داشته باشد، ماندگار می‌شود؛ در غیر این صورت، در حوزه هنر، افراد متوسط در عصر هوش مصنوعی بلعیده می‌شوند. بنابراین راه ماندن و روایت تجربه زیسته شاعر و چگونگی انتقال آن در عصر هوش مصنوعی، از جمله مباحث مطرح شده در کتاب است.

آگهی استخدام

شرکت افق توسعه انرژی خلیج فارس

شرکت بهره برداری و پشتیبانی فنی نیروگاهی مپنا

شرکت بهره برداری و پشتیبانی فنی نیروگاهی مپنا (سهامی خاص) به عنوان بهره‌بردار نیروگاه سیکل ترکیبی سبزوار (با مالکیت شرکت افق توسعه انرژی خلیج فارس) جهت تامین نیروی انسانی متخصص خود در مشاغل فنی و تخصصی بهره برداری و تعمیرات از بین داوطلبان استخدامی طی آزمون کتبی و مصاحبه جهت استخدام به شرح زیر دعوت به همکاری می نماید.

الف) شرایط عمومی برای شرکت در آزمون:

۱. تابعیت ایران و متدین به یکی از ادیان رسمی کشور
۲. انجام خدمت سربازی یا داشتن معافیت‌های قانونی دائم (معافیت پزشکی مورد قبول نمی‌باشد)
۳. برخورداری از تندرستی و توانایی لازم متناسب با وظایف
۴. نداشتن سابقه محکومیت جزایی موثر
۵. دارا بودن شرایط احراز شغل
۶. عدم اعتیاد به مواد مخدر و دخانیات
۷. عدم اشتغال به خدمت یا تحصیل و نداشتن تعهد خدمتی
۸. التزام به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

ب) شرایط اختصاصی:

۱. داشتن حداکثر شرایط سنی به شرح زیر:
- متولدین ۱۳۷۲/۰۷/۰۱ به بعد در مقطع کاردانی
- متولدین ۱۳۷۰/۰۷/۰۱ به بعد در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد

* در صورت مشخص شدن تخلف (مغایرت مدارک ارسالی با واقعیت)، در هر مرحله از آزمون، متقاضی از ادامه فرایند جذب، کنار گذاشته خواهند شد.
۲. داشتن مدرک تحصیلی مناسب با رشته شغلی مورد نظر در جدول مذکور:

پ) فقط داوطلبان بومی استان **خراسان رضوی** مجاز به شرکت در این آزمون می باشند. همچنین داوطلبین شهرستان **سبزوار** در اولویت می‌باشند.
افرادی که دارای یکی از ویژگی زیر باشند، داوطلب بومی تلقی می‌گردند:

۱. در شناسنامه، شهرستان محل تولد داوطلب یا پدر، مادر و یا همسر بایستی استان خراسان رضوی باشد.
۲. در ۴ سال اخیر در استان خراسان رضوی سکونت داشته باشد. ارائه سند احراز هویت محل سکونت (فرم سخا) از سامانه sakha.epolice.ir الزامی می‌باشد.
۳. مبنای استان برای تعیین بومی بودن داوطلب، آخرین تقسیمات کشوری اعلام شده توسط وزارت کشور می‌باشد.
۴. برای پذیرفته شدگان نهایی، نیروگاه در طول خدمت هیچگونه تعهدی جهت اسکان ندارد.
۵. سرویس ایاب و ذهاب صرفا از شهر سبزوار تامین می‌گردد.

ت) مدارک مورد نیاز:

۱. یک قطعه عکس جدید (۴*۳)
۲. تصویر صفحات شناسنامه و کارت ملی
۳. تصویر کارت پایان خدمت یا معافیت دائم
۴. تصویر آخرین مدرک تحصیلی (مورد تایید وزارت علوم و تحقیقات) یا گواهی فراغت از تحصیل که معدل حتما در آن قید شده باشد.

* مدارک ثبت نامی می بایست به صورت دقیق و خوانا ارسال گردد و حتما **شماره تلفن همراه و ایمیل** متقاضی نیز اعلام شود. بارگذاری مدارک از فرصت های شغلی سایت می‌بایست به طور دقیق انجام گیرد.

ث) سایر نکات:

۱. داوطلبان واجد شرایط می بایست مدارک لازم را حداکثر تا روز **جمعه مورخ ۱۴۰۵/۰۸/۲۲** از طریق فرصت های شغلی سایت شرکت به آدرس https://Jobs.Mapnaom.com در قسمت آزمون استخدامی ارسال فرمایند.
۲. مدارک ارسالی برای ثبت نام به هیچ عنوان مسترد نمی‌شود. به مدارک ناقص و یا مدارکی که پس از مهلت مقرر ارسال گردد ترتیب اثر داده نخواهد شد.
۳. زمان و محل برگزاری آزمون از طریق سایت شرکت (قسمت فرصت های شغلی) و پیامک به اطلاع داوطلبان خواهد رسید.
۴. قبولی نهایی بعد از آزمون کتبی، مصاحبه و گزینش سه برابر ظرفیت می‌باشد.
۵. کسب حد نصاب نمره کتبی هیچگونه حق بکارگیری ایجاد نمی‌کند.
۶. همچنین داوطلبین علاقه‌مند به عنوان شغلی کارشناس/تکنسین بهره‌برداری می‌بایست با توجه به رشته تحصیلی خود در یکی از عناوین شغلی کارشناس/ تکنسین الکتریک، مکانیک یا کنترل ابزاردقیق مدارک خود را ارسال نمایند.

ردیف	عنوان شغلی	رشته شغلی / گرایش تحصیلی	کاردانی	کارشناسی/ کارشناسی ارشد	جنسیت
۱	کارشناس بهره‌برداری و تولید	مهندسی مکانیک (طراحی جامدات، تاسیسات حرارتی و برودتی، سیالات، مکانیک نیروگاه،تبدیل انرژی) – برق (قدرت، الکترونیک، صنعتی)– کنترل و ابزار دقیق (الکترونیک، کنترل، مخابرات و ابزار دقیق)	-	۴ نفر	مرد
۲	کارشناس الکتریک	مهندسی برق (قدرت، الکترونیک، صنعتی)	-	۲ نفر	مرد
۳	کارشناس مکانیک	مهندسی مهندسی مکانیک (طراحی جامدات، تاسیسات حرارتی و برودتی، سیالات، مکانیک نیروگاه،تبدیل انرژی)	-	۲ نفر	مرد
۴	کارشناس کنترل و ابزاردقیق	مهندسی کنترل و ابزار دقیق (الکترونیک، کنترل، مخابرات و ابزار دقیق)	-	۲ نفر	مرد
5	کارشناس آموزش	مهندسی صنایع،مدیریت صنعتی وسایر رشته‌های مدیریت	-	۱ نفر	مرد/زن
6	تکنسین بهره‌برداری و تولید	مهندسی مکانیک (طراحی جامدات، تاسیسات حرارتی و برودتی، سیالات، مکانیک نیروگاه،تبدیل انرژی) – برق (قدرت، الکترونیک، صنعتی)– کنترل و ابزار دقیق (الکترونیک، کنترل، مخابرات و ابزار دقیق)	۲ نفر	-	مرد
7	تکنسین الکتریک	مهندسی برق (قدرت، الکترونیک، صنعتی)	۱ نفر	-	مرد
8	تکنسین کنترل و ابزاردقیق	مهندسی کنترل و ابزار دقیق (الکترونیک، کنترل، مخابرات و ابزار دقیق)	۱ نفر	-	مرد
9	مسئول دفتر	کلیه رشته‌ها	-	۱ نفر	مرد/زن
		جمع کل		۱۶ نفر	

*توجه: نیروگاه در ۲۵ کیلومتری جاده سبزوار – شاهرود (شهرستان داورزن) واقع شده است .

۲۱۸۸۰۸